

Mythes over het verplanten van bomen

In mijn bijna 25-jarige werkzame leven in de boomverzorging heb ik met grote regelmaat moeten uitleggen dat iedere boom in principe verplantbaar is. Juist in ons eigen vakgebied heersen er vaak vooroordelen, mythes en zelfs scepsis over het verplanten van bomen. Voor Nationale Bomenbank is het ondenkbaar dat een boom niet verplant zou kunnen worden. Natuurlijk zeg ik hiermee niet dat iedere boom verplantbaar is of dat je een boom in alle gevallen moet willen verplanten. Natuurlijk niet. Ieder geval moet met de juiste dosis gezond verstand en kennis benaderd worden. Maar de mythes die met enige regelmaat de kop opsteken, belemmeren juist een onbevagen en onbevooroordeelde benadering van het eventueel verplanten van een boom. De belangrijkste mythes wil ik in dit artikel behandelen.

Auteur: Dirk Doornenbal, directeur en ETT'er Nationale Bomenbank

Niet voorbereid

Een veel gebruikt argument op de vraag waarom een boom niet verplant wordt, is: 'Er is geen tijd meer voor, want de boom moet twee jaar van tevoren voorbereid worden.' Natuurlijk kan dit een geldige reden zijn, maar dan wel met een groot voorbehoud. Door Nationale Bomenbank worden jaarlijks met succes bomen verplant. Van deze bomengroep is gemiddeld 10 tot 20 procent voorbereid. Onze regel hierbij is: als er tijd en geld beschikbaar zijn, schroom dan niet om de boom voor te bereiden. Maar voor de meeste bomen geldt dat voorbereiden niet per se noodzakelijk is; we passen onze werkwijze dan aan. Vanzelfsprekend zijn er situaties waarbij voorbereiden wel noodzakelijk is, bijvoorbeeld als een soort matig verplantbaar is, bij bomen in een grote maat of met een slechte kluitontwikkeling op de huidige locatie. Maar in de meeste gevallen is het niet onoverkomelijk als een boom niet wordt voorbereid.

Verplanten is te duur

In mijn loopbaan heb ik dit argument zo vaak gehoord, dat ik er allergisch voor ben geworden. Het frappante is dat ik dit nooit hoor van leken, maar juist van vakgenoten. Regelmatig leg ik op verjaardagen uit aan een civiel technicus, een vastgoedman, een procesmanager/projectleider of zomaar een geïnteresseerde wat er mogelijk is met boomverplantingen. Over het algemeen

reageren deze mensen dan verrast en positief. Iedereen vindt het geweldig dat dit kan en als ze mij vervolgens vragen wat dat moet kosten, blijkt dat ze vrijwel allemaal een hoger bedrag in het hoofd hadden. Wat voor mij overigens een teken is dat wij in het groen ons werk veel hoger moeten waarderen, maar dat terzijde.

Nee, de sceptici vind je juist onder onze eigen vakgenoten. Ik krijg dan opmerkingen als: 'Verplanten is alleen maar voor de politieke Bühne' en: 'Ik plant voor dat geld liever nieuwe bomen; dan weet ik tenminste zeker dat ik over 20 jaar resultaat heb.' Is het gebrek aan kennis? Is het risicomijdend gedrag? Zijn het slechte ervaringen? Is het omdat het van het eigen budget af moet? Ik laat het in het midden, en soms is de achtergrond begrijpelijk.

Feit is wel dat er veel argumenten zijn om verplanten in ieder geval te overwegen. Zo geldt nog steeds het argument dat het goedkoper is een boom te verplanten dan te planten, uitgaande van dezelfde maat (zie bijgaande grafiek). De laatste jaren zijn daar argumenten met betrekking tot circulariteit en vanuit i-Tree bij gekomen. Immers, de ecosysteemdiensten die de boom levert voor een leefbare openbare ruimte worden grotendeels bepaald door bladmassa. En laat nu juist een reeds volgroeide boom bladmassa hebben. De bijgaande afbeelding (Invloed boomgrootte op jaarlijkse baten) laat zien wat ik

6 min. leestijd

bedoel. Mijn boodschap is: gebruik deze argumenten om de waardevolle boom te behouden; bedenk dat bij een gemiddeld civiel of bouwproject slechts 1-5 procent van de kosten zit in water en groen. Terwijl de leefbaarheid van deze ruimten voor 80 procent wordt bepaald door water en groen!

Oude bomen moet men niet verplanten

Dit spreekwoord zit bij iedereen in het hoofd. Veel mensen relateren dit letterlijk aan de boom zelf, maar dat is een misvatting. Het heeft betrekking op oude mensen die moeite hebben om aan een nieuwe woonomgeving te wennen. Het is jammer dat men denkt dat de leeftijd van een bejaarde persoon gelijkstaat aan de leeftijd van een oude boom. Hier is het spreekwoord van toepassing: je kunt geen appels met peren vergelijken. Zo beweren sommigen dat de dikste linde van Nederland, de linde van Sambeek, wel 1.000 jaar oud is. Deskundigen houden het op 400-500 jaar. In dat geval heeft een linde van 100 jaar, in mensenlevens gerekend, de jeugdige leeftijd van slechts 20 jaar! De nuance hierbij is wel dat de boom vitaal en in goede conditie moet zijn. Helaas is Nederland een land waar het voor een oude boom slecht toeven is. Onze bomen worden continu van alle kanten bedreigd en veel bomen in onze steden takelen om die reden vervroegd af. Het blijft daarom altijd van belang scherp te zijn op de vitaliteit en conditie van de boom.

De boom zoekt op de nieuwe plek zelf zijn weg wel

Anders dan bij het voorbereiden van de boom, is het een doodzonde om niet te investeren in een goede groeiplaats en de juiste nazorg. De boom 'in het gat zetten' en vervolgens weggrijden mag het stempel 'verplanten' niet dragen. Succesvol verplanten is een optelsom van factoren. Een goede groeiplaatsinrichting en minimaal drie jaar nazorg zijn hierbij kritische succesfactoren. Steek hier geld in en geef de aandacht die de boom verdient!

Er liggen kabels en leidingen om de boom; daardoor is hij niet verplantbaar

Als ik dit argument lees, denk ik altijd: waar een wil is, is een weg. Natuurlijk, kabels en leidingen kunnen een serieus obstakel vormen voor een succesvolle verplanting, maar dit is niet per definitie zo. Voor Nationale Bomenbank zijn kabels en leidingen een gegeven waarmee altijd rekening moet worden gehouden. Als er kabels en leidingen aanwezig zijn, wordt de verplantmethode aangepast; dit kan zelfs nog tijdens de uitvoering. Boomspecialist ben je niet voor niets; weten hoe je hiermee moet omgaan is een kwestie van kennis en ervaring. Als het echt te gek wordt, moeten er prioriteiten gesteld worden. Kabels en leidingen kunnen namelijk ook omgelegd worden. Maar het kan ook anders, met een innovatieve methode. Dat bewijst de verplanting van vier monumentale iepen in Den Haag. Nationale Bomenbank wist deze bomen succesvol te verplanten met een innovatieve

VERPLANTEN

'kluitloze' methode. De bomen werden zo van de kabels en leidingen af getild zonder deze te beschadigen. Dit kostte wat, maar het omleggen van de kabels en leidingen zou vele malen meer kosten. Het is maar waar je de prioriteit legt.

De nieuw aan te planten boom haalt de verplante boom wel in

Natuurlijk zal een boom van de kwekerij sneller groeien dan een verplante boom. Dit is overigens afhankelijk van de grootte van de boom. Maar vergeet niet dat een boom van een kwekerij een 'baby' is die in de groei is. De laatste vijftien jaar heb ik mij erover verwonderd hoe snel mijn kinderen groeien, maar nu mijn dochter mijn lengte heeft bereikt, mag ik hopen dat de groei er wel uit is. Maar goed, dit duurde wel vijftien jaar. Ook bij een boom duurt het jaren voordat een kleinere boom van de kwekerij de bladmassa van de verplante grote boom ingehaald heeft. Tot die tijd is de waarde van de verplante boom wat betreft ecosysteemdiensten groter.

Verplanten kent te veel risico's

Ik ben de laatste om te ontkennen dat het verplanten van bomen risico's met zich meebrengt. Gelukkig maar, want dat biedt Nationale Bomenbank de mogelijkheid zich te onderscheiden. Risico's zitten niet alleen in het gebruik van zwaar materieel, maar vooral in de complexiteit en de veelheid aan factoren waarmee je rekening moet houden om een verplanting succesvol te laten zijn (zie tabel). Een echte boomspecialist die al jaren succesvol bomen verplant, kan deze risico's reëel inschatten en controleerbaar maken. Als deze risico's niet controleerbaar en beheersbaar zijn, bedenken wij ons wel twee-

Vergeet niet dat een boom van een kwekerij een 'baby' is die in de groei is

VERPLANTEN

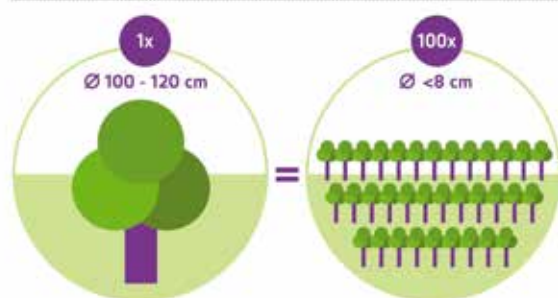
maal voordat we eraan beginnen. Een goede boomspecialist is de laatste die het gezegde 'een oude boom moet men niet verplanten' wil bevestigen.

Alleen linden en platanen zijn verplantbaar

Dan zijn er nog mensen die denken dat alleen bepaalde sterke boomsoorten verplant kunnen worden. De basisregel luidt dat elke boom verplantbaar is, maar de ene beter dan de andere. En dat heeft niet alleen met de boomsoort te maken. Een slecht ontwikkelde plataan kan net zoveel problemen opleveren als een matig verplantbare boom. Het is waar dat grote maten eiken of beuken veel moeilijker verplantbaar zijn dan linden of platanen, maar dat wil niet zeggen dat het onmogelijk is. De grootste en zwaarste boom die ooit succesvol is verplant door Nationale Bomenbank was een *Quercus robur* van 125 jaar oud. Deze boom had een kluit van 10 bij 10 bij 2 meter en een gewicht van 360 ton, en toch bleek het mogelijk deze 'moeilijk verplantbare boomsoort' succesvol te verplanten. Nu, acht jaar later, staat deze boom er nog steeds vitaal bij. Door de gedachte van de 'beperkende boomsoort' los te laten, wordt het mogelijk open te staan voor andere bomen. Zo bracht ik deze week een bezoek aan twee monumentale trompetbomen in Amsterdam die vier jaar geleden verplant zijn. Deze bomen vormen nu een geweldige blikvanger in het Pocketpark naast het Amstelstation. Prachtige bomen, die nog nooit in deze maat waren verplant. Daarmee zijn deze bomen ook nog eens van toegevoegde waarde in onze diversiteitsgedachte.

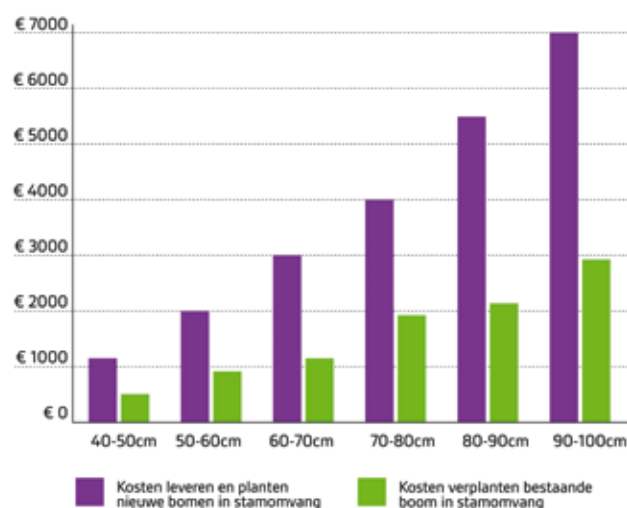
Invloed boomgrootte op jaarlijkse baten

Jaarlijks baten 1 grote boom staat gelijk aan baten 100 kleine bomen.
Baten berekend op basis van i-Tree.

Bron: Nationale Bomenbank

Kosten nieuw planten versus verplanten

Bron: Nationale Bomenbank

Wanneer écht niet aan beginnen?

Natuurlijk zijn er ook bomen die je echt niet moet willen verplanten. Er zijn voldoende situaties te bedenken waarbij verplanten niet verstandig is: bomen die zich in de aftakelingsfase bevinden, die ziek zijn, met een slecht ontwikkelde kluit of kroon, met beschadigingen rondom, boomsoorten die echt voorbereiding behoeven maar waarvoor de tijd ontbreekt, enzovoort. Verplanten van bomen blijft maatwerk. Betrek een echte boomspecialist bij het proces en zorg ervoor dat er ook daadwerkelijk maatwerk uitgevoerd kan worden. Dan zul je de magie en waarde van een grote verplante boom op een nieuwe plek als vanzelf ervaren.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/34032/mythes-over-het-verplanten-van-bomen